

COREPOL

Conflict Resolution, Mediation and
Restorative Justice and the Policing of
Ethnic Minorities in Germany, Austria and Hungary

A rendőri hivatás emberi jogi szolgáltatás

Hogyan fejleszthető a kisebbségek és a rendőrség közötti viszony Európában?

Előszó

(Wesley G. Skogan)

Az emberek elköltöznek, a világ minden részéről, a világ minden részére. A nemzetközi migráció a 21. század egyik legfontosabb, legnagyobb hatású jelensége, gazdasági és politikai következményeivel mindenütt számolni kell. Gyakorta fordul elő, hogy a társadalmi változások következtében a rendőrség az első vonalban találja magát, és azt várják el tőle, hogy a globális migráció nehéz kérdéseire használható válaszokat adjon. Megkövetelik tőle, hogy biztonságot és segítséget nyújtson – és persze nyomozzon – azokban a közösségekben, amelyeket nem ismer, nem ért. A rendőrök nyelvileg és kulturálisan zártnak látják ezeket a közösségeket, amelyek a saját társadalmi rendjükhöz vannak szokva. A bűnözőket azonban nehéz azonosítani a közösségek aktív részvétele nélkül. Az okmányokkal nem rendelkező migránsok beolvadnak a bevándorlók kialakuló közösségeibe, hogy munkát találjanak, és hogy elkerüljék a feltűnést. Mindebből pedig újabb titkok születnek, amelyeket a közösség meg akar őrizni.

A rendőrség a nemzetközi szervezett bűnözés és terror hálózataival is gyakorta találkozik, és ezek olyan problémák, amelyek agresszív taktikát igényelnek. A gond az, hogy a rendőrségnek szüksége van a közösség bizalmára és együttműködésére, máskülönben nem tudja hatékonyan végezni a munkáját. A rendőrség a nyomozás során számít az áldozatok és a szemtanúk együttműködésére, szüksége van olyanokra, akik figyelnek és riasztják a rendőröket, lehetőleg még azelőtt, hogy a veszélyes események bekövetkezzenek. Jól tudjuk azonban, hogy a rendőrök által elkövetett jogtalanságok aláássák a közösség támogatását. Nyilvánvaló, hogy a jogszerűség ellenében működő rutin következményeként a rendőrség kevésbé lesz hatékony.

A másik oldalt nézve, a migránsok és a menekültek korlátai maguk is hozzájárulnak az összkép kialakulásához. Ezek között találjuk a nyelvet és az érdekérvényesítés hiányát, ami jellemző azokra, akik nem kommunikálnak a közhatalom szervezeteivel. Ugyancsak fontos korlát lehet az a rendőrségről kialakított kép, amit a bevándorlók magukkal hoznak. Számos országból részben a rendőrségen megfigyelhető járványszerű korrupció, erőszak, visszaélések és inkompetencia miatt menekültek el. Ezek a tapasztalatok a későbbiekben, a befogadó országokban is befolyásolják a rendőrséghez való viszonyukat, és azt, miként kezelik a problémákat. A családi életükkel kapcsolatos kulturális gyakorlatuk konfliktusba kerülhet a befogadó társadalom normáival, ez különösen akkor válhat problémává, ha a szülőhazájukból importálnak menyasszonyt. Ezek a nők elszigeteltnek és sérülékenynek érzik magukat, semmit sem tudnak a jogaikról, és képtelenek a hatóságokkal kommunikálni.

Ha ez a két csoport, a rendőrök és a bevándorlók találkoznak egymással, az nem feltétlenül végződik jól. Ahogyan a rendőr-civil találkozások hatással vannak a helyi közösségre, a bevándorlók is ellentétesen viszonyulnak a rendőrséghez, félnek tőle, de szükségük is van rá, amikor nehéz, veszélyes helyzetben találják magukat. Az pedig, hogy a rendőrök félreértik a helyzetüket és a gondjaikat és azt, hogy nem képesek szabadon kommunikálni, csak növeli a rájuk ható stresszt. A nyomozást, amely betolakszik a családokba, megsértve a kapcsolatokat, tiltott területre való behatolásnak láthatják. Ez a kutatási beszámoló részletesen bemutatja, hogyan állhatja útját a rendőrség a bevándorlók problémái kialakulásának, például a kihallgatás vagy a nyomozás során. Az interjúk közül sok az etnikai és származási profilalkotással kapcsolatos gondokra és a mindennapi élet túlzott felügyeletére és ellenőrzésére utal. Bármelyiket is vesszük, a rendőrök utcai munkája

nagymértékben szituatív, és bővelkedik a félreértésekben és a hibás kommunikációban. Jelenleg egyik fél részéről sem figyelhető meg barátságos beszéd és gesztusok alkalmazása. Akárcsak az Egyesült Államokban, Európában is a legtöbb zavargás azokból a rendőrség és a kisebbségek közötti konfliktusokból alakul ki, amelyek átlépik a közösség által még tolerálható viselkedés határait.

A kutatásból kiderül, hogy a tisztelet rutinszerű hiánya, az udvariatlanság és a nem professzionális kommunikáció nagyobb gond, mint a rendőrségi erőszak. Az identitás erős korlátozása, amelyet talán még az okmányokkal nem rendelkező migránsoknak a közösségben való feloldódása is felerősít, nyilvánvalóan úgy jelenik meg, mint a problémák fókuszpontja. Innen nézve úgy tűnik, a rendőrség a rasszista feltevései következtében nem kerülheti el az etnikai profilalkotást, és azt hiheti, hogy meg kell mutatnia a hatalmát annak érdekében, hogy ellenőrzése alatt tarthassa az utcákat. Továbbá a szervezett bűnözésre és a terrorizmusra adandó válaszként saját problémákat alkothat. Ez pedig olyan rendőrségi stratégiát kíván, amely intenzív ellenőrzést, a közösségi szervezetekbe és intézményekbe való titkos behatolást, irányított megtévesztő műveleteket („sting” operation) igényel, amelyek a közösség tagjait kompromittáló helyzetekbe csalják. Az eredmény pedig gyanakvás és bizalmatlanság lesz, ezek pedig rontják a rendőrség hatékonyságát, amikor egyéb bűncselekményekkel vagy közösségi problémákkal foglalkozik.

Ezeket a problémákat nem könnyű megoldani, oktatást és tréningeket igényel, mindkét fél számára. A rendőrségnek sokkal közelebb kell kerülnie azoknak az embereknek a kultúrájához és elvárásaihoz, akiknek szolgáltatásokat végez, beleértve az időseknek és a nőknek mutatott tisztelet néhány egyszerű jelét, de hosszú út vezet a harmonikus viszonyok eléréséig. A kutatási beszámolók úgy írják le a rendőrséget, mint amelyet olykor „irritálnak” a nyelvi és kulturális korlátok, ez pedig bizonyosan nem a legnehezebben kezelhető probléma. Az új bevándorlók igénylik, hogy a kötelességeiket és elvárásaikat alaposabban megértessék, a befogadó társadalom pedig ragaszkodik ahhoz, hogy a bevándorlók megtalálják a helyüket, különös tekintettel a családi és házassági szokásokra és az oktatással kapcsolatos követelményekre.

A 2000-es évek elején a rendőrség világszerte a community policing alapján kezdett dolgozni. A bevándorlók lakta körzetekben különösen fontos – és különösen nehéz – a közösségi elkötelezettség kialakítása. Ezekben a körzetekben eleinte igen komoly gondot okoz megszerezni a lakosság bizalmát és a legitimitást, amelyek nélkülözhetetlenek a rendőrség hatékonyságához. A community policing azt ígéri, hogy a rendőrség a korábbinál hatékonyabb válaszokat tud adni a közösség problémáira, mert új, szabályozott csatornák jönnek létre a lakosság bevonására, és speciális intézkedések születnek a bevándorló csoportok bevonására. A community policing stratégiáit alkalmazva a rendőrség bízhat benne, hogy a lakosságot be tudja vonni a programokba, és tovább képezheti az új hazájukban őket megillető jogokat és kötelességeket tekintve.

A kutatási beszámoló ajánlása szerint helyet kellene adni a beszélgetések kiszélesítésének, a valamennyi polgárnak, de kivált a kisebbségeknek nyújtott rendőri szolgáltatások minőségét vizsgáló független ellenőrzésének. Ebbe a folyamatba be kellene vonni a civil társadalom reprezentánsait is. Az így létrejövő intézménynek új teret kell biztosítania a jogokra és a kötelezettségekre vonatkozó állampolgári oktatásnak, és annak, hogyan lehet a jogintézményeket a sérelmek csökkentésére felhasználni.

Vezetői összefoglaló

Tartalom

A kisebbségpolitika céljai
A rendőrség és a kisebbségek az Európai Unióban
A migráció és a vele való foglalkozás szükségessége
A COREPOL projekt

Európai rendőrség: amiben jó, és amit fejleszteni kell
Hibás rendőri magatartás
A rendőr-kisebbség kapcsolatok hibás köre
A strukturális rendőrségi reform szükségessége
Rendőri hatalom, hogyan a kisebbségek látják
A rendőrség beszámoltathatósága

Kisebbségi zavargások
A rendőri hatalom és a hallgatás fala
Amikor a kisebbségek és a rendőrök találkoznak: community policing

*„Mindig mondom, ők is emberek. Mindkettőnk érdeke, hogy törvényesen járjunk el. Megpróbálok beszélni velük – még akkor is, ha ezt egy primitív nyelven kell tennem.”
(egy rendőr)*

Összefoglaló

(Joachim Kersten)

A jelenlegi Európai Társadalomkutatási Adatbázis 21 európai ország és 66 különböző országból érkezett kisebbségi csoportra vonatkozó kutatás adatait tartalmazza. Ebből látható, hogy azok, akik egy diszkriminált csoporthoz tartozónak érzik magukat, kevésbé bíznak a rendőrségben, mint azok, akik nem sorolják magukat diszkriminált csoporthoz. Ezek a makro adatok egybevágóan a COREPOL kutatás eredményeivel. A COREPOL kutatás Európai dimenziója arra hívja fel a figyelmet, hogy az EU-tagállamoknak több figyelmet kell fordítaniuk a rendőrség munkájára.

A kisebbségpolitika céljai

Szerte a modern társadalmakban kutatások sora bizonyítja, hogy a kisebbségi csoportokhoz tartozók nagyobb valószínűséggel kerülnek konfliktusba a rendőrséggel. A rendőrség nem csupán felelős az integrációs folyamat sikertelenségéért, hanem főszereplője annak, amit az integráció mikropolitikájának nevezünk. A rendőrség hozzájárulhat a kisebbségek „másságához”, sőt fel is erősítheti azt, avagy úgy viselkedhet, ahogyan egy emberi jogokat védő és érvényesülését elősegítő intézmény, és védheti és szolgálhatja a kisebbségek közösségeit és sérülékeny tagjait, leginkább a nőket és a gyerekeket. Ezen túl még azt is megteheti, hogy segít a közösségeknek megérteni a rendőrség és a civil társadalom feladatait és tevékenységét. Rendkívül fontos, hogy a szegregált körülmények közepette élők között is megerősítheti a civilizált kultúra normáit és alapjait.

Rendőrség és kisebbség az Európai Unióban

Bevándorlók vagy kisebbségek által elkövetett drámai bűncselekményeket követően a közvélemény, a politikusok és a média egy része újlag használni kezdte a „másság” fogalmát minden kisebbségre és új állampolgárra. A migrációt ellenőrző intézkedések („küldjétek őket haza”) rendkívül fontossá váltak, ezek pedig felerősítették azokat a rendőrség iránti elvárásokat, amelyek szigorú követelnek a kisebbségekkel összekapcsolt bűnözés és rendzavarás kapcsán. A rendőri munka kisebbségek által lakott településrészekben gyakorta nehéz és frusztráló, annak következtében, hogy ellentmondásos, össze nem illő problémákat kell megoldani. A civil társadalom normáinak megerősítése, az erőszak és az áldozattá válás megelőzése, a közrend fenntartása és a bűnözés kezelése stb. együttesen valódi kihívást jelent a rendőrök számára. A rendőrség azonban nem az egyetlen felelős az európai integrációs politika kudarcának. A rendőrségnek több támogatásra van szüksége ahhoz, hogy a kisebbségi problémák kezeléséhez szükséges teendőket professzionálisan tudja megvalósítani. A community policing kialakítása a problémás területeken és problémás körülmények között olyan feladat, amely a rendőrség hagyományos feladataihoz képest némi módosítást igényel. A rendőrségről a köztudatban élő elképzeléstől – a rendőrség

„bűnüldöző” szervezet – eltérően, hozzá kell szokni és meg kell érteni, hogy a rendőrség szolgáltató szervezet, és az emberi jogok védelmének egyik legfontosabb intézménye.

A migráció és vele való foglalkozás szükségessége

A II. világháború utáni évtizedekben az európai kisebbségek túlnyomóan a korábbi gyarmati területekről, Afrikából, Ázsiából és a Csendes-óceán vidékéről származtak. A 2008. évi pénzügyi válság óta több százezer fiatal vándorolt az EU déli területeiről északra, abban bízva, hogy ott munkát talál magának. Ezek a fiatalok nem tűnnek problémának. Az elmúlt évtizedben azonban háborúk és polgárháborúk, „etnikai tisztogatások”, vallási gyűlölet, éhínségek és természeti katasztrófák menekültek áradatát indították el. Ez drámaian megnövelte az Európába bevándorolni szándékozó, „ránézésre is másnak” látszók számát. Az „Európa erőd” ideológiája számos menekült halálát okozta és káoszt eredményezett. Ha elfordítjuk a fejünket, az nyilvánvalóan nem oldja meg a problémát. A probléma ugyanis nem tűnik el, a helyzet viszont biztosan romlani fog.

A külföldiek növekvő számát az európai partvidékeken, a schengeni határokon és a társadalomba való beilleszkedésüket, ideérve az újonnan érkezők és a már itt lakó kisebbségek problémáinak rendszeti kezelését is, koordinált módon kell megközelíteni. A kisebbségi zavargások, legyenek azok a francia elővárosokban, angliai nagyvárosokban vagy Stockholmban, rávilágítanak a „régii” kisebbség elégedetlenségére.

A COREPOL projekt

A COREPOL projekt célja a rendőrség és a kisebbségek viszonyának javítása az Európai Unióban. Ennek érdekében a kutatás fókuszában három ország kisebbségei, rendőrsége, a kisebbségek és a rendőrség viszonya és kölcsönös tapasztalatai álltak:

- Németországban: törökök, akik dolgozni jöttek Európába és később a családjukat is magukkal hozták;
- Ausztriában: afrikaiak, akik évtizedekkel ezelőtt tanulni érkeztek, és akik manapság menekülnek vagy jobb életet akarnak maguknak és a gyermekeiknek;
- Magyarországon: a városokban és a falvakban élő diszkriminált roma kisebbség.

A COREPOL eredménye egy út, melynek kövei az alábbiak:

- a rendőrség és a kisebbség interakciójának és konfliktusainak strukturális problémáira való reflexió;
- a rendőrség és a kisebbség közötti jobb kommunikációs stratégia kifejlesztése;
- az európai rendőrségről való tudásunk és a kisebbségi csoportokon belüli demokrácia javítása, valamint
- a rendőroktatás és tréningek fejlesztése, hogy ezek a célok elérhetőek legyenek.

Ebből a szempontból tekintve a kutatás eredményei az európai döntéshozókat, politikusok, NGO-kat, biztonsági szakembereket, a rendőrség vezetőit és a migrációval, integrációs stratégiával, menekültekkel, community policinggel, rendfenntartással és bűnmegelőzéssel foglalkozó tudósokat célozzák meg.

Európai rendőrség: amiben jó, és amit fejleszteni kell

A tengerentúli rendőrségekhez viszonyítva Európában magas a szakma, az oktatás és a tréningek színvonala, és ennek megfelelően alacsony a végzetes következményekkel járó rendőri beavatkozás, a rendőri fegyverhasználat, a korrupció és a rendőri bűnözés.

Európában a független kontroll intézmények hiánya rontja a kedvező képet, sürgősen szükség lenne rá, hogy a politikusok, a rendőrszakszervezetek, NGO-k és az érdekelt közösségek független kontrollintézményeket hozzanak létre. A kisebbségeknek ebben döntő szerepet kell játszaniuk.

Hibás rendőri magatartás

A COREPOL kutatás során megkérdezettek személyesen is megtapasztalták a kisebbségekhez tartozókkal szembeni megalázó bánásmódot és a túlzott erőszak alkalmazását. Ráadásul, ezeket az eseteket a barátaik, családtagjaik vagy szomszédjaik mesélték el nekik. A Skogan és Craen által végzett kutatás, valamint a COREPOL kutatások eredményei egyaránt azt mutatják, hogy a kisebbséghez tartozók elveszítik a rendőrség és a befogadó állam iránti bizalmat, amennyiben a profilalkotás ilyen eseteiről hallanak, vagy netán maguk élik át azt, és a jövőben nem lesznek hajlandóak együttműködni a rendőrséggel.

A rendőr-kisebbség kapcsolatok hibás köre

A rendőrség felelősségvállalásáról szóló kutatások megerősítik azt, hogy a marginalizált helyzetben lévő népeesség Európa szerte egyre inkább bűnözésre hajlik, ami viszont növeli a rendőrök gyanakvását. Az általánosító gyanakvás következtében a kisebbséghez tartozók úgy érzik, hogy túlságosan rendőri kontroll alatt állnak. Ennek következtében a rendőrség és a kisebbségek nem tudnak szabadulni az antagonisztikus és konfrontatív interakciók megszilárduló rendszeréből. A civil kontroll hatékony segítséget nyújthat, hogy empirikusan megalapozott választ lehessen adni az etnikai profilalkotás vádjára. A kisebbséghez tartozók az állam intézményének látják a rendőrséget, a hibás, törvényt és etikai szabályokat sértő rendőri viselkedés ebben az összefüggésben jogtalanak és rasszistának látszik, pláne akkor, ha a rendőri erőt tisztességtelen vagy túlzott módon alkalmazza. A kisebbségekhez tartozó polgárok ezért gyakrabban bizalmatlanok a rendőrséggel szemben, és csalódottságuknak adnak hangot a viselkedésével kapcsolatban.

A strukturális rendőrségi reform szükségessége

A COREPOL projekt során gyűjtött adatok több, komoly és a jogi és eljárási normákkal össze nem egyeztethető rendőri magatartásra vonatkozó példát is tartalmaznak. Az adott esetek alapos elemzéséből mindegyik vizsgált országban a rendőrség felelősségre vonhatóságát és demokratikus átvilágíthatóságát biztosító strukturális reform iránti igény következik. Habár a rendőri hatalommal való visszaélések kivételként és nem szabályként jelennek meg, a kisebbséghez tartozók különösen kiszolgáltatottak a túlzott erőszaknak, vagy gyengébb formáinak, a szakszerűtlen és célszerűtlen intézkedéseknek, az udvariatlanságnak, vagy a lenéző és megalázó nyelvhasználatnak. Súlyosbítja a helyzetüket, hogy ők kevésbé tárják a hatóságok elé ezeket az eseteket, vagyis azok nem jelennek meg a hivatalos bűnügyi, vagy a panasznyilvántartásban.

Rendőri hatalom, ahogyan a kisebbségek látják

A kisebbségek és a rendőrség közötti negatív attitűdök a bizalom kölcsönös hiányát eredményezik. Ez pedig csökkenti annak az esélyét, hogy a rendőri akciókat legitimnek tekintsék, és ezért nem is lesznek hajlandóak önként együttműködni a rendőrséggel, és nem jelentik a bűncselekményeket. A terepmunka során a COREPOL projektben szinte minden megkérdezett nő és férfi a rendőrséget az erőszak, a bűnözés, a balesetek és a veszélyes helyzetek kezelésének nélkülözhetetlen intézményének nevezte, és a legtöbbjük úgy

nyilatkozott, hogy adott esetben segítséget kérne tőle. Mégis, csak a súlyos bűncselekmények és erőszak esetén teszik meg ezt. Gyűlöletbeszéd, családon belüli erőszak és a kisebb bűncselekmények esetén nem kérnek segítséget a rendőrségtől.

A rendőrség beszámoltathatósága

Fontos beszélni a „beszámoltatás mechanizmusáról” a külső és a belső kontroll tekintetében egyaránt. A demokratikus és civilizált társadalmakban a rendőrség beszámoltathatósága a külső és a belső kontrollintézmények kombinálását követeli meg. Jelenleg a COREPOL projektben egyik részt vevő országban sincsen hatékony és szisztematikusan felépített koncepcióra alapozott kontrollmechanizmus. Ráadásul más EU-tagállamok rendészetéről szerzett ismereteink azt a benyomást hagyták bennünk, hogy néhány kivételtől eltekintve (Nagy Britannia és Írország, a Benelux és a skandináv államok), az európai rendészet teljes egészében a kontroll hiányától szenved.

A rasszista és etnikai előítéleteket és profilalkotást csak akkor lehet bizonyítani, ha a rendőrség hajlandó elfogadni az őt kontrolláló intézmények által bemutatott tényeket. A független kontroll a rendőri vezetők és a szakszervezetek felől nézve fenyegetést és gyanúsítást jelent, blokkolja a rendőri munkát, és ártatlanokat vádol meg. A panaszok növekvő száma nem jelenti szükségszerűen a jogi és etikai szabályokat sértő viselkedések számának emelkedését. Jelezheti a polgárok kontrollintézmények iránti bizalmának növekedését is. A kontroll hiánya, különösen a kisebbség és a rendőrség kapcsolatát tekintve, néhány fontos feltételre vezethető vissza:

Etnikai homogenitás és etnikai diverzitás

Az etnikai homogenitásnak van egy a nemzetállam ideológiai tradícióján nyugvó hagyománya, a bevándorlás és az egyének, illetve a családok életfeltételei pedig országról országra változóak. Magyarország esetében a falusi és városi kisebbség életfeltételeit a kisebbség „problémájának” látják és nyilvánítják, és nem a társadalmi, politikai és kulturális hatalmat birtokló többség hibájának. A reformok – melyek legtöbbször tétova és bizonytalanok voltak – nem vezettek az etnikai kisebbségek integrációjához, és nem okoztak alapvető változásokat sem az állami szolgáltatások működésében, sem pedig a rendőrség szervezeti kultúrájában.

A jogi kultúra hagyományai

Németországban, Ausztriában és Magyarországon történetileg egyaránt a római jogi kultúra honosodott meg, ennek következtében nincs mélyen gyökeredző hagyománya a rendőrség civil társadalom általi kritikai elemzésének. A normatív szemlélet azt feltételezi, hogy a rendőrség mindig a jog és az alkotmány szerint tevékenykedik. Számos európai országban a hivatalos, intézményesített válasz arra a kérdésre, hogy „ki őrzi az őrzőket”, nem engedi meg a civil, vagy hibrid kontrollszervezetekkel való összehasonlítást, ami viszont megtalálható az angol nyelvű országok többségében.

A rendőrség civil kontrollja az angol nyelvű, common law országokból ered, sok közülük többé-kevésbé önmeghatározása szerint multikulturális és/vagy bevándorló társadalom. Ezekben az országokban a rendőrség és a kisebbségek közötti strukturális súrlódások, zavargások és rendőrségi botrányok, kutatásokon alapuló, hosszú távra ható politikai reflexiókhoz vezettek, amelyek a kisebbségi civilekkel kapcsolatos rendőri gyakorlatot

érintették. Ezeknek a tanulmányoknak az eredményeiből következtetéseket lehet levonni az európai helyzetre vonatkozóan is, még akkor is, ha egy az egyben nem lehet alkalmazni a civil kontroll ottani gyakorlatát.

Etnikai zavargások

Az elmúlt évtizedben néhány európai országban az etnikai zavargások váltak a konfliktusok jellemző formájává. Szinte az összes után robbant ki, hogy a rendőrséget kisebbséghez tartozók megölésével vádolták meg, mint például az Egyesült Királyságban, Franciaországban vagy Svédországban. A rendőrség és a kisebbségek viszonyának javítása, ezzel összefüggésben a civil kontroll rendkívüli jelentőségre tesz szert a jövő szakszerű és demokratikus európai rendészetében.

A rendőri hatalom és a hallgatás fala

A rendőrség rendkívül nagy hatalommal rendelkezik, hogy megfigyeljen, igazoltasson, letartóztasson és őrizetbe vegyen polgárokat. A rendőrséget vizsgáló szervezeti kutatások leírják a „rendőri kultúra” és a „hallgatás kódexe, vagy a hallgatás fala” sajátosságait. Ezek a normák időnként azokra a kódexekre emlékeztetnek, amelyek a klán jellegű családokban léteztek. A rendőri foglalkozási kultúra is úgy kezeli az erőszak alkalmazását, mint a külvilág számára zárt, csak a klánra tartozó ügyet. De amíg a klánokban az erőszak a saját családtagjaik, vagy más családok ellen irányul, a rendőri erőszak a civilek ellen.

Ennek megfelelően az egymás iránti felelősség és a problémák jelentése számos rendőrkapitányságon nem szokásos. Más foglalkozásoknál is megfigyelhető hasonló foglalkozási kultúra, de a „hallgatás kódexe” ritkán olyan erős, mint a rendőrségnél. A hibák beismerése vagy megbánása nem tartozik a hagyományokhoz a rendőrök között, még az égbekiáltó botrányok esetében sem.

Amikor a kisebbségek és a rendőrök találkoznak: community policing

A rendőrök és a kisebbséghez tartozók legtöbbször szomszédok közötti konfliktusok, illetve (éjszakai) magatartási problémák kapcsán találkoznak egymással. Néha a klán vagy etnikai alapú viták okoznak konfliktusokat, ilyenkor előfordulhat erőszak is.

Informális konfliktuskezelés a kisebbségi csoportokban

A romák, a Szaharán túli afrikai országokból származók, a törökök és az arabok is hasonló módon oldják meg a konfliktusokat, ezért viták és erőszakba torkolló veszekedések során sem értesítik a rendőrséget. Ehelyett formális vagy informális vezetőiktől, vagy tiszteletnek örvendő öregektől várják a megoldást. A közösségen belüli konfliktusok esetén ezek az emberek mediátorként „működnek”, a többiek pedig elfogadják a tanácsaikat. Bizonyos esetekben Németországban és Magyarországon is a kisebbségi közösség tiszteletben álló tagjai foglalkoznak a vitákkal és a konfliktusokkal.

Az informális konfliktuskezelés kockázatai

A konfliktuskezelésnek ez a módja azonban nem a mediáció szabályai szerint történik. A mediátorok gyakorta egyáltalán nem pártatlanok, a megegyezést nem a résztvevők közreműködésével dolgozzák ki, az áldozatok és az elkövetők még csak nem is találkoznak egymással személyesen. A rendőrség az átlátható és felelős konfliktuskezelés

katalizátoraként és kezdeményezőjeként lép fel. Ez komoly kihívás a community policing számára.

A jó rendőri munka a közösségre figyel

Ez többféle jelentést és többféle megközelítést hoz magával. A COREPOL kutatás adatai példát adnak a jó, a közösségre fókuszáló rendőri munkára, amely általában is növeli a rendőrség és az állam iránti bizalmat. Ez reményt ad a közösségek tagjainak és a polgároknak, hogy a rendőrség komolyan veszi az ő szempontjaikat, félelmeiket és biztonsági gondjaikat is. Az ilyen, a rendőrség szolgáltatásait igénybe vevők részéről megnyilvánuló bizalom emelkedése nemcsak az együttműködési hajlandóság növekedésében figyelhető meg, de a regisztrált bűncselekmények számának gyarapodásában is. A biztonságos társadalomnak jó rendőr-civil kooperációra kell támaszkodnia, és arra, hogy a polgárok hajlandóak önként tájékoztatni a rendőrséget a bűncselekményekről, a rendzavarásokról és egyéb kockázati tényezőkről.

A community policing olyan program, amely a városokban és a falvakban egyaránt igényli az önkéntesek hálózatát, a közösségi szervezetek és a városi szolgáltatásokat végzők csapatait/képviselőit, mert nélkülük nem lehet megbirkózni a polgárok problémáival. A community policing teljesen más, mint a bűnözés hagyományos szigorú kontrollja/jog- és rendcentrikus megközelítése, amely a rendőrség feladatául a szolgálat ellátását, és a rend és a béke fenntartását szabta meg. A community policing ezért a demokratikus rendészet tesztjeként szolgálhat, különösképp a rendőrség és a kisebbségek közötti viszonyt tekintve.

Magyarország

Tartalom

A magyar rendőrség

A romák bevándorlása Magyarországra

Adatok a romák társadalmi és demográfiai helyzetéről

Közkeletű kép a „bűnöző cigányról”

A romák rendőrképe és a rendőrség elfogadottsága

A rendőrök romaképe és a romák elfogadottsága a rendőrök között

Szituatív lehetőség a rendőr-kisebbség konfliktusra: hogyan a romák látják

Szituatív lehetőség a rendőr-kisebbség konfliktusra: hogyan a rendőrök látják

Mit tesz a rendőrség az etnikai kisebbséggel való konfliktusok kezelésére?

A rendőrséget érintő panaszok kezelése Magyarországon

Ki ellenőrzi a rendőrségi testületeket?

Magyarország

(Kozáry Andrea – Héra Gábor – Uszkiewicz Erik – Arnold Petra)

A magyar rendőrség

Miután a határőrség 2008-ban beolvadt a rendőrségbe, a rendőrség lett Magyarországon a legnagyobb létszámú rendészeti szervezet. A rendőrséget az Országos Rendőr-főkapitányság irányítja és megyei főkapitányságokra, továbbá városi kapitányságokra oszlik. Magyarországon egy rendőrség van, amelyet az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv, valamint a terrorizmust elhárító szerv alkotja. A 2011-es Rendőrségi Évkönyv szerint az állomány teljes létszáma 46 000 fő volt, azaz 460 rendőr jutott 100 000 lakosra. A rendőrök átlagos életkora 34-35 év volt, a szolgálat átlagos ideje pedig 14 év. A nők és a férfiak aránya az előző évekhez hasonlóan 1/3-2/3 maradt.

A romák bevándorlása Magyarországra

A történeti források szerint a romák a 13-14. században jelentek meg Magyarországon. Pontosán azonban nem tudjuk meghatározni azt az időpontot, amikor megérkeztek, ahogyan azt sem, mikor indultak el a Balkánról, követve a törökök előrenyomulását. A Magyarországon élő romák magyar állampolgárok, és többségükben magyar az anyanyelvük is.

Adatok a romák társadalmi és demográfiai helyzetéről

A Magyarországon élő romák számáról eltérő elképzelések vannak. Egyes kutatások szerint 8 százalék körül lehet az arányuk, ami nagyjából 800 000 roma polgárt jelent, és így ők a legnagyobb Magyarországon élő nemzeti, illetve etnikai kisebbség. A legutóbbi, 2011-ben tartott népszámlálás szerint azonban mindössze 315 000 roma lakosa van az országnak, ez az adat természetesen önbevalláson alapul, azaz ennyien vállalták fel a roma identitást. A magyarországi roma szervezetek szerint azonban ennél jóval magasabb a számuk. Legnagyobb arányban az észak-keleti régióban élnek, hozzávetőleg a magyarországi romák egyharmada él itt.

A jelenlegi demográfiai trendek azt mutatják, hogy a lakosság elöregedik és összességében csökken, ezzel szemben a roma népesség növekvő tendenciát mutat. Az életkori megoszlást figyelembe véve a roma népesség jóval fiatalabb, mint a nem roma populáció.

A növekvő számú roma lakosság azonban sokkal rövidebb és rosszabb minőségű életre számíthat, mint a népesség többi csoportja. Általában véve a romák sokaságának élet- és lakáskörülményei, a többiekhez viszonyítva, de abszolút értelemben véve is szörnyű, többségük alacsonyan iskolázott és képzetlen, a munkaerőpiacon marginalizált helyzetben vannak, és nehezen jutnak munkához. Mindez hatással van az általuk elérhető jövedelmekre és a romák munkanélküliségi rátájára is.

Közkeletű kép a „bűnöző cigányról”

A mai Magyarországon széles körben elterjedt, közkeletű elképzelés van jelen a közvéleményben, a médiában és mindenekelőtt a radikális jobboldalon, a Jobbik retorikájában a „bűnöző cigányról”, amit a „cigánybűnözés” fogalma konceptualizál. A szélsőjobboldali Jobbik a legutóbbi parlamenti választáson 20 százaléknyi szavazatot kapott.

A New York Times a Jobbik paramilitáris ágáról, nyílt antiszemitizmusáról és anticiganizmusáról írt. A mai magyar közbeszédben uralkodóvá és elfogadottá vált a romákkal kapcsolatban a durva és primitív beszédmód. Ennek eredményeként növekedett a gyűlöletbeszéd és a gyűlölet bűncselekmények száma.

A romák rendőrképe és a rendőrség elfogadottsága

Az interjúk során megkérdezett romák kisebb része mutatott pozitív attitűdöt a rendőrök munkájával kapcsolatban, ők azonban nem találkoztak még olyan rendőri visszaélésekkel, mint az erőszak túlzott alkalmazása. Elégedettek voltak a közbiztonsággal, vagyis biztonságban érezték magukat, és megbecsülték a rendőrök munkáját. Ezzel ellentétben a többség úgy vélte, a rendőrök nagyon előítéletesek a romákkal szemben, úgy látták, a rendőrök lenézik a romákat, és megvetik ennek a kisebbségnek a tagjait. A COREPOL interjúk azt mutatják, hogy a romák jobban bíznak a fővárosi rendőrökben, mint a vidékiekben. A megkérdezett romák úgy vélték, a vidéki rendőrök „merevebbek” és „bunkóbbak”, mert a legtöbbször durván bánnak a kisebbséghez tartozókkal.

A rendőrök romaképe és a romák elfogadottsága a rendőrök között

Az interjúk során megkérdezett rendőrök többsége a romákat családközpontúnak írta le, akiket erős szolidaritás köt össze, ugyanakkor indulatosak és a nem romákétól eltérő kultúrával és szokásokkal rendelkeznek. Számos rendőrnek az volt a véleménye, hogy a romák nem bíznak a rendőrökben.

A vizsgálat helyétől függően eltérő típusú diszkriminatív attitűdök kerültek felszínre. Míg a budapesti és miskolci rendőrök többségénél sztereotipizált diszkriminatív attitűdök voltak megfigyelhetőek, a Nógrád megyei rendőrök attitűdje eltérő volt. A legtöbb megkérdezett rendőr úgy vélte, a romák nagyobb arányban követnek el vagyon elleni bűncselekményeket. Ennek okát pedig az alacsonyabb iskolai végzettségükben, a magas munkanélküliségi rátájukban és szegénységükben látták. Továbbá, az okok között említették azt, hogy a romáknak más fogalmuk van a „tulajdonról”, és eltérő értékek mentén viszonyulnak hozzá.

Szituatív lehetőség a rendőr-kisebbség konfliktusra: ahogyan a romák látják

Sok roma válaszó szerint a rendőrök rasszista attitűddel viszonyulnak hozzájuk. Néhány interjúalanyunk felhívta a figyelmet arra, hogy a rendőrök jelentéktelen vétségekért irracionálisan magas büntetéseket szabnak ki a romákra. A romákat rendszeresen kitalált dolgokkal vádolják meg a rendőrök, amint megérkeznek a területre, vagy azután, hogy elhagyták azt. A romák panaszkodtak az alaptalan intézkedésekre, amelyeket zaklatásnak tekintenek, panaszkodtak továbbá a rendőrök megalázó és degradáló magatartására. Ezen kívül a roma válaszó úgy vélték, a rendőrök gyakrabban igazoltatják őket, mint a nem romákat. A rendőri intézkedések során a nem romák előnyt élveznek, mert a rendőrök bennük jobban bíznak. Az adatok azt mutatják, hogy a rendőrök túl gyakran beszélnek támadó módon a kisebbségekkel. Az interjúk adatai lényegében azt a benyomást keltik, hogy a magyar (rendőri) gyakorlat etnikai profilalkotást végez a kisebbségekkel kapcsolatban. Csak néhány válaszó számolt be a rendőrök által alkalmazott túlzott erőszakról, s arról, hogy rendőri brutalitás áldozata lett. Viszont többet beszéltek olyan esetekről, amelyek rokonaikkal vagy barátaikkal történtek.

A jelentősebb családi ünnepeket a roma családok és közösségek a többségi társadalom normáitól eltérő módon ünneplik meg. Az ilyen jellegű kulturális differenciák konfliktusokat eredményeznek a romák és a rendőrség között, ezek pedig rombolják az együttműködés lehetőségét, és csökkentik a romák rendőrök iránti bizalmát.

Szituatív lehetőség a rendőr-kisebbség konfliktusra: ahogyan a rendőrök látják

A megkérdezett rendőrök szerint a legjellemzőbb konfliktushelyzet az, amikor a rendőröket azért hívják ki, hogy letartóztassanak egy romát. Ezek az esetek általában családi rendezavarások, tulajdon elleni bűncselekmények, betörések, vandalizmus, droggal való visszaélés vagy a vele való kereskedés miatt történnek. Néhány válaszadó említette, hogy a rendőrség rendszeresen jelen van a jóléti adományok szétosztásánál is. Az igazoltatásokról, mint tipikus konfliktushelyzetekről a rendőrök is beszámoltak. A rendőrök szerint a konfliktusok oka az lehet, hogy az intézkedések során nagy létszámú, „hangos” roma csoport háborgatja, olykor meg is félemlíti őket.

A rendőrök véleménye szerint a romák attitűdje, viselkedése, szokásai, „temperamentuma” szintén szerepet játszik a romák és a rendőrök közötti konfliktusok kirobbanásában. Az interjúalanyok szerint a konfliktusok jellemzően azért kezdődnek, mert a romák azt hiszik, azért igazoltatják őket, mert cigányok. Ez „ellenséges” reakciókat vált ki belőlük. A válaszadó rendőrök nagy arányban mondták, hogy a romák nem értik a rendőrök által használt nyelvet, és ez kommunikációs problémához vezet.

Mit tesz a rendőrség az etnikai kisebbséggel való konfliktusok kezelésére?

Néhány rendőr interjúalany beszámolt róla, hogy vannak romák, akik hivatalosan is panaszt tesznek az eljárás miatt, bár azt nem mondták el, mi volt a panasz oka. A rendőrök beszámoltak olyan konfliktusokról, amelyeket sikeresen kezeltek a helyi kisebbségi önkormányzat tagjának segítségével, aki mediátori szerepet játszott a konfliktus kezelése során. Ezzel szemben viszont sem a roma, sem a rendőr válaszadók nem számoltak be arról, hogy tényleges mediátort bevontak volna bármely konfliktus kezelésébe, holott 2007 januárja óta az áldozat és az elkövető közötti mediáció alkalmazható a bűnügyi eljárás során. A rendőr válaszadók szerint az egyes romákkal vagy a csoportokkal való kommunikáció hatékony eszköz a konfliktusok megelőzésére és kezelésére. Más válaszadók szerint csak akkor jöhet létre normális kommunikáció a romákkal, ha azok megértik, hogy a rendőrség a törvény alapján jár el, és a romák, akárcsak a többi civil, kötelesek engedelmessé válni a törvénynek.

Ugyanezek a válaszadók voltak azon a véleményen, hogy nagyon fontos fenntartani a rendőrök és a cigányok közötti hierarchiát. Velük ellentétben mások úgy vélték, akkor lehet eredményesen intézkedni, ha a rendőrök magukkal egyenrangúként kezelik a romákat, és nem akarnak hierarchikus viszonyokat teremteni. Kevesen voltak azok, akik szerint abban az esetben, ha a nyugodt kommunikáció nem működik, akkor élesebb hangot kell használniuk, ami a konfliktusok egyfajta megoldása szerintük.

A rendőrséget érintő panaszok kezelése Magyarországon

A hivatalos panaszokat a Független Rendőrségi Panasztestülethez lehet benyújtani. A testület az 1994. évi XXXIV. rendőrségi szülői törvény 2007-es módosítása után és a testület első öt tagjának megválasztását követően 2008-ban kezdte meg a működését.

Kisebbségi nő:

„Sokat segítene, ha a romáknak lehetőségük lenne megismerniük a rendőrséget, megismerni azt, amit a rendőrök tudnak, de mi nem.”

Kisebbségi férfi:

Ha lennének roma rendőrök, az jobb lenne, mert ők megértenének minket. Könnyebben tudnánk beszélni velük, ők megértenének minket, mert ők is romák lennének.”

Bármely jogász/ügyvéd tagja lehet ennek a testületnek, amennyiben büntetlen előéletű, választható, és jelentős tapasztalatai vannak az alapjogok védelmében. A tagokat minősített többséggel, a bizottságok javaslatára, hat évre választja meg az országgyűlés. A panasztestület független a rendőrség szervezeti hierarchiájától, és nem utasítható vagy befolyásolható a munkája során.

A panasztestület elé 2008-ban 174, 2009-ben 457, 2010-ben 528, 2011-ben 387, 2012-ben 430 eset került.

A panasztestület kizárólag kezdeményezésre folytathat eljárást, de hivatalból nem cselekedhet. A testület eljárásai ingyenesek, bár fiktív személy nem tehet panaszt és a panasz nem lehet anonim – de később a panaszos kérheti, hogy a személyes adatait töröljék a határozatból.

Hangsúlyozni kell, hogy a panaszt a törvénysértést követő nyolc napon belül be kell nyújtani, abban az esetben, ha a panaszos később ébred tudatára a törvénysértésnek, a nyolc napot ettől az időponttól számítják. A rendőrségi törvény szerint a testület határozatait a panasz benyújtását követő 90 napon belül alkalmazni kell. A panasztestület a következő jellegű döntéseket hozza: a panasz elutasítása, amennyiben az nem az adott esetre vonatkozik, vagyis általános jellegű, vagy azért, mert az adott személy nem jogosult panaszt tenni, vagy mert későn nyújtották be, illetve mert a testületnek nincs kompetenciája az adott ügyben.

Az utóbbi esetben, amennyiben meghatározható a kompetens szervezet, a testület továbbítja a panaszt. Ha a testület az alapvető jogok kevésbé súlyos megsértését, vagy annak hiányát állapítja meg, a panaszt a rendőrkapitányság vezetőjéhez továbbítja, aki intézkedik az ügyben. Amennyiben viszont úgy találja a testület, hogy az alapjogok súlyos sérelme megalapozott, a panaszt és a határozatát az országos rendőrfőkapitányhoz továbbítja, aki tizenöt napon belül dönt róla.

A panasztestület határozatai nyilvánosak, és az alapjogok súlyos megsértése esetén az országos rendőrfőkapitány határozatai is azok. A határozatokat az interneten teszik közzé, előtte azonban a panaszos adatit eltávolítják.

Ki ellenőrzi a rendőrségi testületeket?

A magyar rendőrség 2006-ig a Belügyminisztérium, ezt követően 2010-ig az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium alárendeltségében működött, 2010-ben a Belügyminisztérium

ismét létrejött. A nyomozás felett az ügyészség gyakorol ellenőrzést. A rendőrségi törvény 2007. évi módosításában a parlament létrehozta a Független Rendőrségi Panasztestületet, amelynek célja, hogy a panaszos eljárásokat az alapjogok védelme szempontjából, az alá-fölérendeltségi viszonyoktól függetlenül irányítsa. A rendőrséget monitorozó független testület ötlete korábbi, és különböző civil szervezetektől származik. A 2006 őszi zavargások és tüntetések során előfordult súlyos rendőrségi visszaélések és törvénysértések fontos szerepet játszottak abban, hogy a civil szervezetek javaslata nem maradt pusztán elképzelés. A 2007-ben létrehozott testület a civil kontroll szervezeteként működik, és új platformot teremtett a rendőri viselkedés elleni civil panaszok számára.

Rendőr:

„Ha egy rendőr felsőbbrendűen kezd viselkedni, akkor az hasonló reakciókat vált ki. Ha tehát a rendőr nem viselkedik így, és egyenlőként kezeli a többieket, még abban az esetben is, ha él a felhatalmazásaival, nem alakul ki konfliktus.”

Kisebbségi férfi:

„A kerületben a rendőrök 90 százaléka normálisan viszonyul a dolgokhoz. Jó kapcsolatam van velük. Ezért lakom itt. Amikor sok új, fiatal rendőr jött, én mindig jó viszonyt tartottam fenn velük, akkor kerültünk kapcsolatba, amikor még kölykök voltak és azóta ismerjük egymást.”

Ausztria

Tartalom

Az osztrák rendőrség
Ausztriában élő fekete-afrikaiak

Az afrikai kisebbség és a rendőrség közötti konfliktusok
Az osztrák rendőrség elleni panaszok

A konfliktuskezelés helyreállító igazságszolgáltatási megközelítése az osztrák rendőrségnél

A rendőrség kontrollja Ausztriában

Ausztria

(Elisabeth Frankus – Hemma Mayrhofer)

Az osztrák rendőrség

Az I. világháború után a korábbi Birodalmi Rendőri Gárdát felváltotta a Szövetségi Biztonsági Gárda. A Szövetségi Rendőrséggel ellentétben az 1849-ben létrehozott osztrák csendőrség a hadügyminisztérium felügyelete alatt állt. A 2005. évi reform során a csendőrséget, a rendőrséget és a bűnügyi nyomozási osztály egységeit (CID) összeolvasztották. Ennek során számos törvényt megváltoztattak, aminek eredményeként minden tartományban létrejött a Szövetségi Rendőr-főkapitányság.

Jelenleg az osztrák rendőrség kilenc regionális rendőri igazgatási egységre oszlik, amelyekhez 83 körzeti és 27 városi parancsnokság tartozik. A civil-rendőr arány 300:1, a nők aránya pedig 14 százalék. A rendőroktatásnak három szintje van. Az alaptréning 24 hónapig tart, a középszintű vezetői képzés BA és MA szinten is hároméves.

Az afrikai származású lakosok és a rendőrség közötti találkozásokban gyakorta vesznek részt a speciális egységek: a közterületi bűnözéssel foglalkozó erők és a taktikai egységek, melyek fő feladata a zavargások kezelése. Ehhez jön még, többek között, az idegenrendészet, a határőrség és a bevándorlási rendőrség, valamint a kisebbségi kapcsolatokkal foglalkozó egység, amely gyakrabban lép kapcsolatba az Ausztriában élő afrikaiakkal.

Ausztriában élő fekete-afrikaiak

A háború utáni évtizedekben, különösen az 1950-60-as években nagyobb számban érkeztek afrikaiak az ország egyetemére tanulni. Az utóbbi évtizedekben ez megváltozott, és már kevesebb diák érkezett Afrikából. Jelenleg a bevándorlás és a menedékkérelem háttérében főleg politikai üldöztetés, természeti katasztrófa, háború és polgárháború s hasonló konfliktusok állnak. 2001 eleje óta több mint 40 000 ember (az egyharmaduk nő) érkezett főleg Nigériából, Ghánából és Afrika déli részéről, és telepedett le Ausztriában, körülbelül a felük Bécsben. A tartózkodási és a jogi státus fontos szerepet játszik, amíg fennáll a kitoloncolás kockázata, valamint a munkához jutás lehetőségét is meghatározza. Hatással van a civil társadalomban való részvétel képességére is. Az osztrák munkaerőpiacra való bejutás nehézségei következtében az egyetemi végzettséggel rendelkező afrikaiak (általában) nem képesek folytatni a hivatásukat, ezért az alantasabb munkák között keresnek maguknak foglalkozást, amelyekhez természetesen túlképzettek.

Az „afrikai” terminus gyakorta összekapcsolódik a droggal összefüggő bűnözéssel. Az afrikaiak gyakran találkoznak diszkriminációval, előítéllettel és rasszizmussal, és sűrűn vannak kitéve zaklatásnak és erőszaknak. Ruhájuk, nyelvük és bőrszínük miatti stigmatizációjuk szoros rokonságba hozza őket a „fekete drogdílerről” kialakított közkeletű képpel. Ez a sztereotípa jellemző a közvéleményre, a szélső jobboldali politikusokra és a szenzációhajhász médiára. Az afrikaiak rossz reputációja a közszolgáltatásokkal foglalkozó intézményekkel kapcsolatba kerülve újabb következményekkel jár, különösen a rendőröknél és a bűnügyi eljárás során.

Az afrikai kisebbség és a rendőrség közötti konfliktusok

A Bécsben és Grazban végzett kutatásra alapozva a rendőrség és az afrikai eredetű polgárok közötti konfliktusok öt fő területét lehet megkülönböztetni. Az eredmények területileg és nemek szerint jelentősen különböznek.

Nyelvi nehézségek és kommunikációs problémák

Az eredmények azt mutatják, hogy nehézségek vannak a hivatalos eljárások során a kölcsönös megértést tekintve. Ez főleg akkor látható, ha komplexebb kommunikációra van szükség, ami esetleg hatással lehet a jogi eljárásra. A kommunikációs nehézségek a kulturális különbségekből eredően tovább növekednek. A nyelvi különbségeket fel lehet használni a kommunikáció elkerülésére. Úgy tűnik, ezt a stratégiát alkalmazzák kritikus helyzetekben az afrikaiak, és néhány rendőr is, ez pedig hozzájárul a hatalommal való visszaéléshez.

Tiszteletlen bánásmód és rasszista megvetés

A legtöbb eljárás tiszteletteljes módon zajlik, de rendre előfordulnak esetek, amikor a rendőrök pejoratív, megvető módon viszonyulnak az afrikaiakhoz. Néhány interjúban támadó, degradáló esetekről és cselekményekről számoltak be, amikor a rendőrök durván bántak velük. A másik oldalról, a rendőrök arról számoltak be, hogy afrikaiak viselkedtek velük szemben tiszteletlenül. Ez a viselkedésmód növeli a konfliktus eszkalációjának kockázatát. Néhány esetben pedig a rendőrök a kulturális differenciát támadó magatartásként fogták fel. Mindazonáltal a negatív eseményeket mindenekelőtt a tisztelet és a barátságos nyelvezet, gesztusok és attitűd használatának kölcsönös hiánya jellemzi. Ez pedig nem vezethető vissza egyszerűen a kulturális differenciákra.

Igazoltatás és ellenőrzés

Az igazoltatás a konfliktusok legfontosabb területeként jelenik meg, és ez képviseli a mindennapi diszkrimináció legalapvetőbb tapasztalatát az Ausztriában élő afrikaiak számára. Az adatok feltárlják, mennyire láthatóan olvadnak egybe a „másság”, a társadalmi-gazdasági jelzések és a sztereotípiák („bűnöző”) adott etnikai kisebbségek tekintetében, és miként hatnak bizonyos rendőrök kontroll aktivitására. A szelektív kontrollgyakorlat részben gyakorlati tapasztalatokból származik. Ezek a tapasztalatok nem adekvátan reflektálnak a helyzetre, ezért egyfajta „másodlagos kódként” rögzülnek. Még gyakrabban ellenőriznek afrikaiakat, a kisebbségekkel szembeni általános előítélet kereteibe helyezve azt.

A (jó bőrszínű) ausztriaiakkal szembeni előnyös bánásmód

Ha a rendőrnek egy afrikai és egy osztrák közötti konfliktusban kell intézkednie, az osztrákkal kedvezőbb módon bánik, amíg megállapítja a tényállást. Következésképp az afrikaiak rendszeresen hátrányba kerülnek az eljárás folyamán.

Fizikai erőszak

Az interjúk azt a benyomást keltik, hogy sok rendőr véleménye és tapasztalata szerint az afrikai kisebbséghez tartozók veszélyesek. A negatív elvárások természetesen mindkét fél esetében hatással vannak a napi érintkezésekre. A rendőrök nagyobb hangsúlyt helyeznek az önvédelemre az afrikaiakkal folytatott hivatalos intézkedések közben. Ez aztán azt a vádat eredményezi, hogy a rendőrök gyakran és gyorsan alkalmaznak erőszakot az afrikaiakkal szemben és gyakran hívnak erősítést. Ez bizonyítja, hogy rendkívül fontos a rendőrségen belül vizsgálni, hogy a megtapasztalt és elképzelt fenyegetés hogyan jelenik meg a

gyakorlatban. Az afrikai származásúakra tett hatást is rendszeresen monitorozni és elemezni kell.

Az osztrák rendőrség elleni panaszok

Ausztriában a rendőrségi törvény fontos jogi alapot biztosít a rendőrséggel szembeni panaszok számára: a törvény cikkelyei szabályozzák a személyes jogok megsértésével kapcsolatos panaszok megtételét, és az útmutatásnak megfelelően védik a panaszosokat. Ez utóbbi magában foglalja a panaszos és a bepanaszolt közötti párbeszéd ösztönzését. Panaszt minden rendőrkapitányságon lehet tenni, viszont speciális panaszt a főkapitányságokon, a Független Közigazgatási Bíróságon, a bíróságokon, vagy az antidiszkriminációval és antirasszizmussal foglalkozó civil szervezeteknél. Egy másik lehetőség az Osztrák Ombudsmani Testület. A szövetségi belügyminisztériumon belül a Szövetségi Antikorrupciós Hivatal felelős a rendőrséggel kapcsolatos panaszokért. Ez a hivatal jogosult a nyomozásra rendőrök és más közhatalmi intézmények alkalmazottai által elkövetett bűncselekmények esetén. A szövetségi rendőrségnél a Minőség és Tudásmenedzsment Hivatal és az Ellenőrzési Hivatal biztosítják a rendőri munka hatásosságát és professzionalizmusát. A fent említett esetek legtöbbször túlzott erőszak alkalmazása a vád a rendőrökkel szemben. A Civil Információs Szolgálat felelős a hivatalos panaszok első feldolgozásáért. Ezután az esetet például az emberi jogok biztosához továbbítják, aki felveszi a kapcsolatot a megvádolt rendőrrel.

Minden rendőrkapitányságon az emberi jogok biztosa foglalkozik az emberi jogokkal általában összefüggő panaszokkal. Az esettől függően moderálja az áldozat és a rendőr közötti párbeszédet. 2010-ben megalakult a kisebbségi kapcsolatok egysége, amely a Tisztesség és Érzékenység társaságból nőtt ki. Ezt a társaságot olyan ügyek nyilvánosságra kerülését követően alapították, mint a Marcus Omofuma ügy. Omofuma menedékkérő volt, aki kitoloncolás közben a bánásmód miatt halt meg. A Tisztesség és Érzékenység célja a rendőrök érzékenyítése az afrikai származásúak és kultúrájuk iránt. A kisebbségi kapcsolatokkal foglalkozó egység létrejöttével a társaság tevékenysége intézményesült, itt párbeszédet ajánlanak a civileknek és a rendőröknek a konfliktusok rendezésére.

A konfliktuskezelés helyreállító igazságszolgáltatási megközelítése az osztrák rendőrségnél

A Kisebbségi Kapcsolatok Egysége mellett a helyreállító igazságszolgáltatás jellegű konfliktusmegoldás másik intézményesített formája a „kárrelhárító beszélgetés” („Klagosstellungsgespräch”), amely jogilag csak azokat az eseteket kezeli, amelyek kapcsolatosak a rendőrségi törvénnyel. Egy-egy ilyen találkozón a rendőr és a panaszos azzal a céllal beszél meg az esetet, hogy pontot tegyenek a végére és ne legyen belőle vádemelés. A legjobb esetben az eljárás írott megállapodással zárul, amelyben a panasztevő visszavonja a panaszt.

Az interjúk azt mutatják, hogy abban a néhány esetben, amikor konfliktusmegoldó tréningre került sor, a tapasztalatok főként pozitívak voltak, de ennek a párbeszéd orientált konfliktuskezelési technikának az alkalmazására csak korlátozott körben kerül sor. A panasztevőnek kifejezetten a törvény meghatározott paragrafusára kell hivatkoznia, azaz tudnia kell erről a lehetőségről. Továbbá megfelelő támogatást kell kapnia az elöljáróitól, ez ugyanis döntő jelentőségű abban, hogy ennek az alternatív konfliktuskezelési módszernek az alkalmazását kezdeményezze. Fontos az is, hogy a rendőrségen is tisztában kell lenniük azzal,

hogyan az érintett rendőr közvetlenül részt vesz a beszélgetésben. Tekintetbe kellene venni, hogy a rendőrfelvezetőnek, aki mint a megegyezést elősegítő részt vesz a találkozón, ez a helyzet szerepkonfliktust jelenthet.

A rendőrség kontrollja Ausztriában

2012 júliusában az osztrák ombudsmani testület átvette a korábbi emberi jogi tanácsadó testület feladatait. Ez utóbbi vizsgálta azoknak a helyzetét, akiket azért vettek őrizetbe, mert rendőri intézkedés során megsértették az emberi jogokat. Manapság hat bizottság monitorozza és kontrollálja az összes olyan intézményt, amelyben az emberek különféle hátrányokkal vagy hátrányok nélkül, ki lehetnek téve visszaéléseknek vagy embertelen bánásmódnak és intézkedéseknek, melyek megfoszthatják őket a szabadságuktól. Az ombudsmani testület javaslatokat dolgoz ki arra, hogyan lehet megelőzni az emberi jogok megsértését.

A fent említettektől eltekintve vannak civil szervezetek, amelyek a rendőrség kontrollját tekintik feladatuknak. Ezek nem egyetemi kutató intézetek, legtöbbször a tudomány és a gyakorlat között helyezkednek el, és erősen gyakorlat orientáltak (például az Emberi Jogok Ludwig Boltzmann Intézete). Jelenleg nincs független panasziroda Ausztriában. A legtöbb rendelkezésre álló és igénybe vehető lehetőség szoros kapcsolatban áll a rendőrséggel, nehezen hozzáférhető és nem anonim. Fennáll annak a veszélye is, hogy fizetni kell érte, és korlátozott lehetőségeket kínál a sikerre.

Kisebbségi nő:

„Jó érzés volt, hogy ők (rendőrök) hívtak meg egy fesztiválra) is élvezettel ették a mi ételeinket, amit nekik főztünk. Boldogan ették. Nem is kis adagot ettek, tulajdonképpen kétszer is szedtek, ebből látszott, mennyire ízlett nekik. És jót beszélgettünk velük.”

Kisebbségi férfi:

„Manapság amit a legtöbbször hallani, az, hogy a rendőrség feladata 'védeni a lakosságot'. És sok fekete, akit ellenőriztek, azt kérdezi, miért tőlem kell védeni 'a lakosságot'? Illetve azt, hogy ők nem a lakosság része?”

Kisebbségi nő:

„Ha elmész a gyerekekkel valahová, senki sem fog ellenőrizni téged. Ez nem része az etnikai profilalkotásnak. Az egyértelműen a férfiakra vonatkozik. És azokra a fekete nőkre, akik jól öltözöttek, egy másik klisé vonatkozik: fiatalok, jó megjelenésűek, prostituáltak. De minket, anyákat senki sem ellenőriz.”

Rendőr:

„Egyszerűen az a helyzet, hogy a rendőrök nem figyelik elég alaposan a civilek viselkedését. Ehelyett a látszólag 'magától értetődő' dolgokat veszik észre. OK, fekete, metróállomás, ez stimmel, gyerünk, kapjuk el. Kivéve persze, ha öltönyben van, mert akkor talán egy orvos, vagy ilyesmi.

Kérdő:

„Lehet mondani, hogy ez még mindig mélyen benne van a rendőrökben?”

Rendőr:

„Most még jobban, mint valaha.”

Németország

Tartalom

A német rendőrségi rendszer

A munkaerő Törökországból Németországba vándorlása

Két világ között: németországi törökök

Milyen is a németországi török „közösség”?

Az egyenlőtlenség az iskolában kezdődik

Konfliktusok a németországi törökök és a rendőrség között

Túl sok vagy túl kevés a rendőr a bevándorlók lakta negyedekben?

Biztonságban a német utcákon

Hogyan érzékelik a német rendőrök a németországi törököket?

Tudni kell a saját jogainkat

A német rendőrség és az emberi jogok

Mit jelent az interkulturális kompetencia?

A konstruktív konfliktusmenedzsment felé

Németország

(Joachim Kersten – Navina Kunz)

A német rendőrségi rendszer

Németország szövetségi állam, ezért mind a tizenhat német államnak saját rendőrsége és saját rendőrségi törvénye van. Ezen felül van szövetségi rendőrség is, amely a határok és a vasutak biztonságáért felel, valamint hozzá jön ehhez a Német Szövetségi Bűnügyi Rendőrség és a Német Parlament Rendőrsége is. Mivel az államok valamennyi minisztériuma szorosan együttműködik, a szövetségi államok rendőrségi törvényei hasonlóak és összevethetőek, és mindegyik a német alkotmány alapelveire épül. A rendőrség fő feladatait a biztonsági igényeknek megfelelően határozták meg, és a bűnügyi vádeljárást és a konfliktushelyzetekkel való foglalkozást öleli fel. 2012-ben 243 942 rendőr állt alkalmazásban, és a 20 százalékuk nő volt.

A rendőrség működési területei a közbiztonság, a közlekedés, a bűnügyi nyomozás, akciócsoport és vízi rendészet. Mostanában a rendőrség erőfeszítéseket tesz bevándorló háttérrel rendelkezők alkalmazására, mivel ők még mindig alulreprezentáltak, annak ellenére, hogy a bevándorlók aránya állandóan növekszik Németországban.

A munkaerő Törökországból Németországba vándorlása

A muszlimok az 1960-as évek elején kezdtek a német városokba vándorolni, amikor a berlini fal felépítése megállította a Kelet-Németországból nyugatra irányuló beáramlást, és a dél-európai államokból sem volt lehetséges további „vendégmunkások” érkezése. Ekkor kezdődött a szerződéses török, muszlin munkások migrációja. Sokan közülük nem tértek vissza Törökországba, hanem a nyugat-német városokban maradtak. 1973 után befejeződött a szerződéses munkások rekrutációja, viszont a törökök bevándorlása családgyesítési alapon folytatódott. A törökök Németországba vándorlása nagyságát tekintve a világon az ötödik legnagyobb vándorlást idézte elő. A Törökországon kívüli legnagyobb török közösség Berlinben él.

Két világ között: németországi törökök

Németországnak első, második, harmadik és negyedik generációs török származású lakosai vannak. Sokan közülük szoros kapcsolatot tartanak fenn törökországi rokonaikkal, és még mindig megőrizték török állampolgárságukat és útlevelüket. A török kisebbség nagy része a török hagyományok szerint éli mindennapi életét, a zöldségeket török üzletekben veszi és az otthoni tévécsatornákat nézi. Ennek eredményeként sok németországi török kettős identitással rendelkezik és „két világ között mozog”. Ez nem mindig könnyű, és félreértéseket, konfliktusokat okozhat, különösen a rendőrséggel való kapcsolatokban. Annak ellenére, hogy sok török a német városokban él, sem ők, sem a családjuk nem vesz részt teljes mértékben a többség társadalmi életében. Az átlagos németekhez hasonlóan a németországi törökök többsége még mindig hátrányos körülmények között él, különösen a lakhatást tekintve. A városnak ezeket a kerületeit nevezik általános szóhasználatl „közösségeknek”.

Milyen is a németországi török „közösség”?

Közelebbről nézve a „közösség” kifejezés félrevezetőnek tűnik, mivel koherenciát feltételez, amely tulajdonképpen nem nagyon létezik. Például a berlini muszlim településrészben

etnikailag, vallásilag és kulturálisan nagyon különböző lakosok élnek: törökök (főleg Anatóliából), kurdok különböző régiókból, palesztinaiak, libanoniak és újabban Szíriából érkezettek. Egyáltalán nincsenek homogén helyzetben, inkább komplex és instabil, számos belső, egyének és klánok közötti konfliktussal szabdalt közösséget alkotnak.

Kisebbségi nő:

„Az én környékemen nagyon jók a rendőrök, akkor vannak ott, ha hívjuk őket és ha szükségünk van rájuk.”

Kisebbségi férfi:

„Mi... azok, akik itt élnek, úgy hiszik, hogy a rendőroket csak akkor kell hívni, ha nagy a gond. Meg kéne nekik mondani, hogy a rendőrök kisebb problémák esetén is jöhetnek, anélkül, hogy annak negatív következményei lennének.”

Az egyenlőtlenség az iskolában kezdődik

A tanuláshoz való problémás hozzáállás és különösen a szülők, főleg az anyák képzettségi szintje tűnik a meghatározó tényezőnek a német oktatási rendszerben folyó diszkrimináció szempontjából. Ezek a problémák minimális tanulmányi teljesítményhez vezetnek, és ebből következően korlátozzák a bevándorlók gyermekeinek, különösen a fiúknak a munkaerőpiaci esélyeit.

Az integráció kudarcának okai feltehetően a szülők magas munkanélküliségi rátája, a gyermekek és partnerek családon belüli fizikai bántalmazásának magasabb aránya, illetve hogy a török és arab felnőtt elkövetők feltűnőbbek. A többség részéről ehhez járul még a sértődöttség érzése és az előítélet. A török és arab kisebbség egy részének jelenlegi, a dzsihádisták és az Iszlám Állam (IS) kapcsán bekövetkezett radikalizálódása következtében a németek egyre nagyobb számban idegenednek el a „muszlimoktól”.

Konfliktusok a németországi törökök és a rendőrség között

Az iszlamizmus és a dzsihádistá fanatizmus a mi korlátozott mintánkban és megfigyeléseink során egyáltalán nem merült fel. Az interjúk során, főleg a fiatal férfiaknál, alkalmanként találoztunk a rendőrökkel és a német társadalommal kapcsolatos elégedetlenséggel. Ez az a csoport, ahol a rendőrség „mikropolitikája” jelentős eredményeket érhet el a korrekt tevékenységével. Mindazonáltal a rendőrök ellenséges és túlzottan durva hozzáállása és viselkedése hozzájárulhat az elégedetlenséghez és az elidegenedéshez. Ez viszi a fiatalokat arra az útra, amely a maszkulin identitás követésével, az edzőtermekbe járással és a klikkekhez való csatlakozással kezdődik, és a szíriai vagy egyéb háborúban való részvétellel végződik.

Túl sok vagy túl kevés a rendőr a bevándorlók lakta negyedekben?

A nyugati társadalmakban végzett más vizsgálatokhoz hasonlóan a COREPOL adatai is azt mutatják, hogy a kisebbségi körzetekben vagy túl sok, vagy túl kevés a rendőr. A lakosok, főleg a megkérdezett nők nagyobb rendőri jelenléte, a sürgősségi hívásokra gyorsabb reagálást és jobb védelmet kérnek, mások viszont (többnyire a fiatal férfiak) a gyakori igazoltatások miatt panaszkodnak. Azokban a körzetekben, ahol a kutatást végeztük, már

több mint tíz éve próbálkozik a rendőrség azzal, hogy fejlessze a kapcsolatát a közösséggel. Kezdetben a kapcsolatok a helyi mecsetre korlátozódtak, majd a közösség más csoportjaival és aktivistákkal is kezdtek együttműködni.

Két példa, amelyekkel a kutatás során találkoztunk, mutatja, hogy ez a tevékenység javíthatja a rendőrség és a közösség közötti viszonyokat.

MaDonna a neve annak a projektnek, amelyet egy többnyire bevándorló családok által lakott körzet közepén működtetnek. Több mint harminc éve az eredeti célja a lányoknak és a nőknek nyújtott tanácsadás volt, időközben kiszélesítették, és minden a körzetben élő igényét figyelembe vették, mint például a családi konfliktusok kezelését, a lányok és fiúk iskolai karrierjének támogatását és a helyi civil társadalom megerősítését. A projektben dolgozók hagyományosan együttműködnek a körzetekben a rendőrséggel és a városi közigazgatással.

A mannheimi „Együtt a közbiztonságért – nyílt párbeszéd a rendőrök és bevándorlók között” projekt a rendőrök és a bevándorló közösségek közötti közvetlen találkozások sorozatából áll. A város rendőri vezetői bizalmi kapcsolatot alakítottak ki a kisebbség képviselőivel és szervezeteivel, beleértve a mecsetet is. Ez az együttműködés immár több mint tíz éves. Makroszinten potenciálisan veszélyes konfliktusokat oldottak meg, zavargásokat kerültek el, mikroszinten pedig a rendőrség a közösségi élet megbecsült tagjává vált. A szemináriumok, ahol együtt vettek részt a rendőrök és a kisebbséghez tartozók, nagymértékben hozzájárultak a kölcsönös megértéshez és megbecsüléshez. Az első szemináriumokat aktivisták és képzett polgárok tartották, a következőket a kisebbségi közösség minden rétegéből való személyek fogják vezetni.

Rendőrr:

„Többet érhetünk el kommunikációval, mint fizikai erőszakkal. Ugyanez vonatkozik azokra, akik kapcsolatba kerülnek a rendőrséggel. Ezért az oktatás képes világossá tenni, hogy mi a rendőrség szerepe ebben az országban, és az, amit a rendőrség napról napra tesz, más, mint autóval körbejárni... és megállítani engem „csak azért, mert török vagyok”. A probléma nem a fizikai erő és a kar hossza közötti versenyben, hanem a kommunikációs képességben van.”

Biztonságban a német utcákon

Adataink azt mutatják, hogy meglepően magas azoknak a kisebbségi férfiaknak és nőknek a száma, akik biztonságban érzik magukat. Az adatok szerint van ugyan különbség a férfiak és nők között a rendőrség iránti bizalmat, a rendőrség értesítését és a bűncselekmények bejelentését tekintve. Általában a gyűlölet és rasszista bűncselekményeket jelentik be alacsony arányban. Számos esetben maga a közösség gyakorolja a társadalmi kontrollt. Németországban a nyugalom, a biztonságérzet a rendőri jelenlétből származik.

Az interjúk tanúsága szerint a török kisebbségen belül vegyes a rendőrség imázsa. Jelentős részük szerint a rendőrség tisztességes, barátságos, segítőkész és „megoldja a problémákat”.

Mások szerint viszont a rendőrök ellenségesek voltak, és nem nyújtottak támogatást, egyes esetekben a rendőrök előítéllettel viseltettek a kisebbség, főleg a fiatal férfiak iránt.

Hogyan érzékelik a német rendőrök a németországi törököket?

A megkérdezett rendőrök számára, beosztástól függetlenül, a legtöbb kisebbségi egyén és család „normális”, „normális” problémákkal, akik nem jellemezhetőek speciális biztonsági veszélyekkel, rendzavarással vagy bűncselekményekkel. Ettől az általános képtől eltérően van néhány fiatal és felnőtt férfiaktól álló csoport, amely gyakorta durván viselkedik, és hajlamos inzultálni a rendőröket. Hasonlóképp a félreértett férfiasság és a nőgyűlölő viselkedés kimutatható néhány szigorú muszlim háztartásban. Ezek a normák konfliktusokhoz vezetnek a családon és a csoporton belül, és gyakran ezek a rendőrséggel kialakuló konfliktusok forrásai is.

Tudni kell a saját jogainkat

A németországi törökök között fel kell ébresztetni és meg kell erősíteni azt az igényt, hogy a kisebbségnek legyen önbizalma azokban a helyzetekben, amikor a rendőrséggel kapcsolatba kerül. Tudniuk kell, milyen jogaik vannak, mint Németországban élők polgároknak. Továbbá meg kell érteniük, melyek a rendészet jogi keretei, és mi a rendőrség szerepe a demokratikus társadalomban. Sok idősebb bevándorló és felnőtt férfi a patriarchális család szabályai és hierarchiája szerint nőtt fel, számukra a tipikus német nem hierarchikus struktúra idegennek tűnik és nehéz azt megérteniük.

Például az iskoláknak kell lenniük azoknak a helyeknek, ahol a török és arab származású gyerekek tanulhatnak a demokráciáról, a demokratikus értékekről, a rendőrség szerepéről és felhatalmazásáról, a saját jogaikról és kötelességeikről a német társadalomban. A rendőrség társadalmi szerepének megértése segíteni fogja a németországi törökök és arabok közvetlen és pozitív kapcsolatát a rendőrséggel.

A német rendőrség és az emberi jogok

Az Amnesty International szerint a rendőrséget az emberi jogokkal összefüggésben lehet szemlélni. A közvéleményben azonban még mindig gyakorta bűnüldöző szervezetnek tekintik, annak ellenére, hogy az országokon átnyúló kutatások bizonyítják, hogy a bűnüldözés NEM a modern rendőrség napi feladata, még ha ezt a képet részben a rendőri vezetés is támogatja. Ennél fogva annak tudatosítása, hogy a rendőrség emberi jogokat szolgáltató, életbevágóan fontos a rendőrségi reform sikeréhez. Annak ellenére, hogy a rendőrnek gyakran kellemetlen, sőt erőszakos körülmények között kell megoldania a problémákat, a jó rendészet jövőképét és tudását a mindennapi rutin és a tudatosság alapjára kell helyezni.

Mit jelent az interkulturális kompetencia?

Habár a rendőrök részt vesznek alap- és emeltszintű interkulturális tréningeken, a COREPOL eredményei nem hagynak kétséget afelől, hogy a rendőröket idegesítik a törökök, vagy hogy uniformizálják őket és a viselkedésüket. Ezért a rendőröknek további képességek elsajátítására van szükségük ahhoz, hogy elegendő önbizalmuk legyen, amikor bevándorlókkal foglalkoznak. A nyelvi problémák sokszor hozzájárulnak a félreértések kialakulásához. Különösen a feszültséggel teli helyzetekben (pl. balesetek, erőszakos cselekmények) a bevándorlók gyakran nem képesek jól kifejezni magukat németül, holott mindennapi helyzetekben jól beszélnek.

A feszültség csökkentése, a zavarok megoldása és a bizalom kiépítése azt igényelné, hogy a török bevándorlókkal foglalkozó rendőrök legalább néhány alapvető török kifejezést elsajátítsanak.

A konstruktív konfliktusmenedzsment felé

Néhány rendőrkapitányság sokat tesz azért, hogy kapcsolatba kerüljön és maradjon a németországi törökökkel, ezt a megelőzés, a megelőző jellegű konfliktuskezelés érdekében teszik.

Amennyiben létrejön a konfliktus, a rendőrségnek szüksége van kiegészítő problémakezelő képességekre a hosszú távú konfliktuskezeléshez. A létező konfliktus-megoldási stratégiákat közzé kellene tenni, hogy más városok és a szövetségi rendőrség is hozzájussanak. Gyakorlati jellegű tréningeket kellene szervezni a török-német konfliktusok résztvevőivel (pl. szociális munkások, housing managers). Mindez a hatékony konfliktusmegoldás fontos forrásait tárhatja fel. Szükséges, hogy a kisebbséghez tartozók részt vegyenek a demokratikus tevékenységekben. A panasztétel, beleértve a rendőrség gyakorlatának kritikáját része az élő demokráciának és az állam átláthatóságának. A rendőrkapitányságok rendelkeznek e-mail címmel, ahol közzé lehet tenni a kritikát és a dicséretet is, habár az ezt követő eljárások gyakran érthetetlenek és homályosak maradnak. Ezért létre kell hozni egy könnyen hozzáférhető panaszrendszert (pl. speciális hivatal).

Osztrák rendőrképzés. Példák

(Elisabeth Frankus)

A COREPOL kutatás adatai és az ausztriai kontrollrendszer megfontolásai arra utalnak, hogy szükség lehet arra, hogy a rendőrök alaposan megértsék a „kárelhárító dialógust”. Ez a párbeszéd orientált konfliktuskezelési módszer a rendőrségi törvény szerint része lehet a panaszokkal foglalkozó kurzusnak. Ez azért is fontos, mert nagyon ritkán használják, és a területen dolgozó rendőrök alig tudnak róla valamit. Ezt a kurzust az alapszintű rendőrképzés számára ajánljuk:

Célok:

- Ismertté tenni azt a lehetőséget, hogy egyes eseteket a panasz elintézése céljával beszéljenek meg, és ne történjen vádemelés. A panaszos és a megvádolt rendőr nézőpontjainak felcserélése.
- Az ilyen jellegű konfliktuskezelés előnyeinek és hátrányainak tudatosítása.

Résztevők: az alapszintű rendőrképzés tanulói

A tréning módszere: csoportmunka, szerepjáték, reflexiók

Eszközök: flip chart, tollak, kártyák, a rendőrségi törvény példányai

Idő: 2-2,5 óra

Leírás

1. A tréner megkéri a résztvevőket, hogy egy 15 perces időkeretben vitassák meg az alábbi kérdéseket:

- a) Mi a „kárelhárító dialógus” és mi a törvényi alapja?
- b) Ismeri ezt az intézményt? Van róla gyakorlati tapasztalata?
- c) Melyek az előnyei és a hátrányai a gyakorlati alkalmazásának?

A résztvevők előadják, prezentálják az ötleteiket. Ha szükséges, a tréner kiegészíti az információkat erről a nem ellenséges konfliktusmegoldásról.

2. A tréner megkér három önként jelentkezőt, hogy játsszanak el egy konfliktusmegoldó meetinget: az egyikük a panaszost, a másikuk a megvádolt rendőrt, a harmadik pedig a mediátort játssza. Mindhárman tanulmányozzák a konfliktust okozó esetet, a többiek a megfigyelők. A tréner a következő kérdéseket teszi fel:

- a) Hogyan érvel a panaszos/a rendőr (objektíven, érzelmileg, szerepszerűen, vagy másként)?
- b) Hogyan teljesíti a mediátor a feladatát? Hogyan segíti vagy akadályozza a konfliktus megoldását?
- c) Mindkét félnek megfelelő a határozat?
- d) Hol az a pont, amikor a konfliktus problémamegoldássá alakul át?
- e) Mi ment jól, nem túl jól, illetve rosszul a meeting során?

A szerepjáték után a tréner megkérdezi a három szereplőt az élményeiről. Ezt követően a megfigyelők közül néhányan elmondják a tapasztalataikat. Az egész csoport reflektál a szerepjátékra.

3. A tréner kiosztja a kártyákat és a tollakat, és megkéri a résztvevőket, hogy alakítsanak négy csoportot. A csoportoknak meg kell vitatniuk a konfliktusmegoldás előnyeit és hátrányait, és azt, hogy mely esetekre alkalmas és melyekre nem ez a módszer. Az eredményeket leírják. Tizenöt perc elteltével a csoportok bemutatják az eredményeiket, és a kártyákat elhelyezik a flip charton. Ha szükséges, a tréner kiegészíti a listát.

Tippek a tréner számára:

Habár ez a speciális eljárás beépült az osztrák jogba, az az ötlet, hogy fel kell cserélni a szempontokat (a panaszos és a megvádolt rendőr) és további jogi eljárás nélkül kell békés megállapodást kötni azért, hogy a panasz ily módon nyerjen elintézés, más országokban is alkalmazható.

A kutatásban részt vevő intézetek

DHPol – Német Rendőregyetem

A Deutsche Hochschule der Polizei központi egyetem, amely a szövetség és a szövetségi államok (tartományok) rendőreinek nyújt vezetői és egyéb tréningeket. A DHPol Münster déli részén, Hiltrupban helyezkedik el. Az egyetemet 2006-ban alapították, elődje a Polizei-Führungsakademie és a Polizeiinstitut Hiltrup ugyanitt működtek az 1940-es évek közepe óta. A Német Rendőregyetem a legfontosabb összekötő a tudomány és a gyakorlati rendészet között, és terepet ad Németországban a rendészetet érintő vitáknak és megbeszéléseknek.

IRKS – Kriminológiai és Jogszociológiai Intézet

Az Institut für Rechts- und Kriminalsoziologie kutatóintézet, amelyet 1973-ban alapítottak. Kutatási témáinak túlnyomó része a jogszociológia és a kriminológia területére esik. Egyéb fontos területek: a társadalmi kontroll, a társadalmi befogadás/kirekesztés, mediáció és helyreállító igazságszolgáltatás, bűnözés és biztonság. IRSK javasol és kidolgoz jogi és szervezeti reformokat és elemzi azok megvalósulását. Célja a tudomány és a gyakorlat összekapcsolása különböző tudományágak közreműködésével, a minél magasabb szintű kutatás, a jogi és gyakorlati aktivitás érdekében.

NKE – Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Az NKE Rendészettudományi Kara 2012 januárjában kezdte működését. Elődjéhez, a Rendőrtiszti Főiskolához hasonlóan a Rendészettudományi Kar az egyetlen felsőoktatási intézmény Magyarországon, amely rendészeti képzést folytat. Képez hivatásos tiszteket, közalkalmazottakat és közhivatalnokokat a rendészeti szervezetek, főleg a rendőrség, a büntetés-végrehajtás, a NAV és a magánbiztonsági szektor számára.

.SIAK – Biztonsági Akadémia

A .SIAK az osztrák belügyminisztérium képzési és kutatási osztálya, és öt alosztályból áll. Főleg a rendőrségre, a társadalomtudományokra, valamint a vezetésre, személy- és szervezetfejlesztésre koncentrálnak.

Köszönetnyilvánítás

A COREPOL kutatási csoport hálával tartozik minden interjúalanyunk az idejéért és az együttműködéséért. Rajtuk kívül szeretnénk köszönetet mondani az alábbiaknak:

- Tanja Blan, Hamburg police
- Joseph Dim, Association Nil (Graz)
- Fatih Ekinci
- Antonius Hamers
- Heidrun Hassel, Mannheim police
- Gaby Heinemann, MaDonna Mädchenkult.Ur e.V.
- Jakab Sándor, Roma local government (Budapest XIII. District)
- Steve James, The University of Melbourne
- Thomas Köber, Mannheim police
- Margarete Koppers, Berlin police
- Kovács Gábor, National University of Public Service
- Friedrich Kovar, Austrian Federal Police (Vienna)
- Anne Lang, German Police University
- Lux Ágnes, Hungarian Ombudsman's office
- Makai István, Roma local government (Budapest XIII. District)
- Medve Judit, Nograd police
- Móricz József, Miskolc police
- Klaus Neidhardt, German Police University
- Lars Neumann, Berlin police
- Oláh László, Budapest Police
- Patyi András, National University of Public Service
- György Péter Paál, Budapest XIII. district police
- Ruzsonyi Péter, National University of Public Service
- Szajbely Katalin, Hungarian Ombudsman's office
- Kojo Taylor, Fair & Sensibel (Vienna)
- Gerd Thielmann, German Police University
- Váradi Gábor, Roma local government (Miskolc)
- Sabine von Mering, Brandeis University
- Sevil Yildirim, MaDonna Mädchenkult. Ur e.V.
- Minoru Yokoyama, Kokugakuin University

Masthead

Kiadó

Prof. Dr. Andrea Kozáry
Gábor Héra
Petra Arnold
Erik Uszkiewicz

Ez a kiadvány csak a szerző (k) nézeteit tükrözi és az Európai Bizottság nem vállal felelősséget a bennük található adatok bármilyen felhasználásáért.

Art irányba

Sarah-Lena Rickert

A brosúra eredetileg angol nyelven jelent meg és Sarah-Lena Rickert (www.sarahrickert.com) tervezte.

Copyright

COREPOL

Az angol nyelvű brosúrát és a projektről a további információkat a COREPOL honlapján találhatják. www.corepol.eu.

A kutatást és az így kapott eredményeket a 285166 sz. (COREPOL) megállapodás értelmében az Európai Unió hetedik keretprogramja (FP7/2007-2013) támogatta.

